



Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET.

Stockholm, Gernandts Boktr.-Aktieb.

N:r 29 (187)

Fredagen den 17 juli 1891.

4:de årg.

Prenumerationspris pr år:
Idun med Modetidning och ko-
lorerade planscher kr. 8:—
Idun m. Modet. utan kol. pl. > 6: 50
Idun ensam..... > 4:—

Byrå:
Hamngatan 16, 2½ tr.
(midt för Kungsträdgården.)
Prenumer. sker i landsorten å post-
anstalt, i Stockholm hos redaktion.

Redaktör och utgivare:
FRITHIOF HELLBERG.
Träffas å byrån kl. 10—11.
Allm. Telef. 6147.

Utgifningstid:
hvarje helgfri fredag.
Lösnummerpris: 15 öre.
(vid kompletteringar).

Annonspris:
35 öre pr nonpareillerad.
För »Platssökande» och »Lediga platser»
25 öre för hvarje påbörjad total stafv.
Utländska annonser 70 öre pr nonp.-rad.

À Madame Sadi Carnot.

Encore les rivages de notre capitale retentissent des canons de l'Escadre Française; encore la brise de la Baltique fait flotter majestueusement la Tricolore dans notre port; les trois couleurs embellissant toujours nos rues et nos places publiques.

Une foule de sympathies unit, depuis des siècles lointains, le peuple de la France à celui de la Suède. Nous nous sommes sentis fiers d'avoir pu, dans ces derniers jours, confirmer, avec d'amitié et d'hommage, à nos convives Français que nos coeurs resteront toujours les mêmes.

Or, sous l'éclat des fêtes brillantes, on a pu entendre parler des sentiments, moins bruyants, c'est vrai; mais qui est-ce qui oserait nier que les dits sentiments ne fussent pas aussi profonds!

Sous mille et mille toits Suédois on a prononcé, avec amour, le nom de la France.

Aux femmes Suédoises leurs soeurs Françaises sont représentées, surtout, par vous, Madame, votre époux étant le chef suprême de la République Française. Cependant, Madame, à nos oreilles a pénétré le bruit que ce n'est pas seulement votre position qui vous ait poussée au rang d'être la plus grande dame de la France, votre esprit d'âme et celui de votre coeur y ayant joué un rôle assez important.

Alors, le peuple Suédois, glorifiant celui de la France, les deux nations étant nouées d'un lien invisible, qui s'étend sur les mers et sur les terres, c'est bien naturel que les femmes Suédoises ne taisent pas les sentiments de leurs coeurs. Leur hommage à vous, Madame, c'est l'hommage dû à la femme Française, à sa patrie belle et puissante.



Om det sköna mål, som blicken bländar,
Än för åtrån tyckes vika stundligt,

Sannings haf, där ökenfärden ändar,
Ler i strålar, gränslöst, outgrundligt.

G. SNOILSKY.

På släktfångans altare.

En liten »väckare» af
van Nord.

Det kan ej nekas, att forna tider, äfven de riktigt gamla, trots sina många fel och brister, dock hade åtskilliga förtjänster och företräden, hvaraf vårt eget moderna århundrade dess värre icke kan berömma sig.

Om jag nu t. ex. sade, att jag dit räknade bl. a. saknaden af den bokliga bildning, som i våra dagar är så allmän och outhärlig, blefve jag tvifvelsutän och med skäl ansedd som en efterblifven kvarleva från dessa »goda» tider, då okunnighet och vidskepelse regerade världen. Men så långt ifrån är detta min mening, att jag tvärtom vill tro, att vi till sist skola komma öfverens, när jag blott närmare fått utveckla densamma.

Då nyssnämnda bokliga bildning, som i äldsta tider hörde till de sällsyntare undantagen, och som i öfrigt spelade en mycket underordnad roll i samfundslifvet, sedermera började tillerkännas ett lika stort som oberättigadt företräde framför kroppsarbetet, kom detta senare allt mera i misskredit, tills det slutligen betraktades som en låg ja, nästan som en djurisk och människans — den om sitt värde medvetna människan — ovärdig sysselsättning. Och den naturliga följden häraf blef, att dess utöfvares sociala anseende i samma mån minskades. De lärde och de vise i landet förmådde då ej fatta, att det intellektuella och det fysiska arbetet äro för samhällets välbefinnande lika nödvändiga, att de båda måste gå hand i hand med hvarandra, om något varaktigt och verkligt gagneligt skall kunna blifva uträttadt.

Men så mycket mera aktade och ansedda blefvo däremot »lärdomens» målsmän och idkare, ehuru de i själfva verket ej alltid voro så fasligt grundlärda och därjämte i lifvets praktik ofta nog alldeles bortkomna. Detta betydde likväl mindre. De hade sina tjocka, dammiga luntor och sina gulnade betygsverifikationer att peka på, och de kunde så lätt blifva herre öfver situationen med en erinring om »den tiden jag studerade i Upsala» eller »när jag låg i Lund» etc.

Nu har visserligen detta gamla åskådningssätt till betydlig del försvunnit eller åtminstone moderniserats, tack vare den förändring till det bättre, som tidsandan sedan dess undergått. Upplysningen, som förr var nästan uteslutande samhällets öfre lager förbehållen, har nu blifvit en folkets gemensamma egendom, och senare tidens ofantliga materiella utveckling på de flesta områden har äfvenledes i ej ringa grad bidragit att göra omdömet om det lekamliga arbetet samt dess värde och betydelse för det allmänna vida rättvisare än tillföre.

Men hvad är då egentligen att anmärka mot en tid, som i stort sedt visar så väsendtliga förbättringar? — spørjer kanske läsaren. Jo, ganska mycket, och det är just om detta, jag nu vill säga några ord.

Ännu vid det nittonde seklets slut finnes det öfverflöd af den sortens »bildade» människor, hvilka nu, liksom förr i världen, då inom vissa ämbetsmän- och prestsläkter boken såsom ett dyrbart arf gick från far till son uti många led, vilja med alla tillåtna medel och genom ett otillbörligt användande af den dyrbara föräldramyndigheten afhålla sina söner från att egna sig åt det ringaktade kroppsarbetet eller det af dylika personer föga bättre ansedda näringslifvet, men som däremot lika envist söka drifva dem fram till studerade karlar. Ty såsom sådana — men endast då — skola de blifva i stånd att föra familjens och släktens runor »med den äran».

Det kan ju måhända tyckas, som om häruti ej låge något synnerligt ondt. Men besinna vi, att intet som helst afseende plägar fästas vid, om de unga hafva håg och lust för bokliga studier eller tilläfvetyrs luta åt praktiska värf, så måste vi erkänna, att här är ett missförhållande, som tarfvar en snar och grundlig rättelse. Ja, vid tanken på, huru mycken skada, som genom detta blinda bildningstyranni måste förorsakas såväl vederbörande själfva som genom dessa det allmänna, vore man nästan stämd för, att föräldrarnas myndighet öfver barnen på lämpligt sätt finge inskränkas, så att dessa senare blefve skyddade för det sorgliga ödet att offras upp på släktfångans altare.

Det är alldeles klart, att barn, som icke hafva fått hvad man kallar »läshufvud», omöjligen heller kunna hafva någon framgång på studiernas knaggliga stråt; och lika klart är det, att de under sådana förhållanden måste blifva en olidlig plåga för sina uppfostrare under lärotiden och, hvad värre är, en börda för sig själfva under hela lifvet. Ty lyckas de äfven sent omsider absolvera de vanliga examina, hvad nytta hafva de väl af sina studier, om de så sent förvärfvade kunskaperna hos dem endast väcka leda och afsky, men icke håg och kärlek, för det lefnadskall, som mot deras vilja blifvit dem tilldeladt? Och gör manne samhället vinst eller förlust på sådana håg- och dådlösa medlemmar? På dessa och dylika spörsmål skulle säkerligen en statistik öfver »förolyckade existenser» bäst kunna gifva ett öfvertygande och tillfylligörande svar.

Vore då ej klokare och mänskligare — eller är det ej rent af att anse som en oafvislig föräldraplikt att gifva barnen en af uppfostraren förståndigt kontrollerad frihet vid valet af lefnadsbana? I våra dagar kräfvades det huru som helst tillräckligt med »bokvett» äfven för näringsvärfven, för att dessa icke skola behöfva blifva stående med skammen såsom en hård för okunnighet och råhet, och det är bestämdt icke mindre maktpåliggande eller fordrar mindre förstånd att vara en snäll sjöman, en god landtman eller en duktig bokhållare eller handtverksgejll än att i den stackars människohjärnan prenta in en massa glosor, definitioner och teoretiska begrepp, hvilka i och för sig själf aldrig hafva något värde, så snart de icke i en praktisk tillämpning

kunna vara till något gagn. Af ungdomen blefve då en gång lyckliga och nyttiga samhällsmedlemmar, som med sparsamhet och arbete sökte sin ärliga utkomst; och med den minskade trängseln af medelmåttor på ämbets- och tjänstemannabanan tillfördes handel och näringar nya krafter, hvilka förvisso icke så litet skulle bidra att höja staten och samhället ej blott i materiellt utan äfven i andligt hänseende.



O, fråga ej!

O, fråga ej, min son, hvad kärlek är —
o, fråga ej — jag kan det ej förklara.
Och fastän lifvet nog dig saken lär —
du, liksom jag, skall aldrig kunna svara.

Du vet ej hur... du ser ett ögonpar,
en lock, som fladdrar, och en mun, som
myser —
i nästa nu finns ej ditt hjärta kvar,
men klarare du tycker solen lysa.

Du hör en röst, som aldrig förr du hört,
men som från första stund din själ bedårar.
En få dig med sitt trollspö då har rört —
en liten kvinna, kanske sjutton vårar.

I skogens skymning, medan trasten slår
och månen glimmar djupt i insjöns vatten,
din själ får vingor, där helt tyst du går
bredvid din älskade i julnätter.

Du ville famna denna gröna värld,
som doftar vår och fylls af kärlekssånger,
och innan kyssen ännu är begärd,
din mun har funnit hennes tusen gånger.

Och stilla, lutade emot hvarann,
det är som glömskan er sin bågär räckte —
hvad gör det er, om hela världen brann,
blott till er två sig flammorna ej sträckte!

Hvad gör det er, om allt i spillror gick,
om natt och kaos öfver världen rådde —
blott mörka glober för ett ögonblick
dig salighet förutan like spådde!

O, fråga ej, min son, hvad kärlek är —
o, fråga ej, jag kan det ej förklara.
Och fastän lifvet nog dig saken lär —
du, liksom jag, skall aldrig kunna svara.

Daniel Fallström.

Vindkast.

Skiss af

Elisabeth Kuylenstierna.

»En smula kokett, aldrig så litet, måste du vara, kära barn. Se nu till exempel, hur rynkigt dina handskar sitta!»

Fröken Stjärne hjälpte med ett öfverlägset leende sin lilla kusin till rätta. Det var nästan som när ett bortskämdt barn kläder en stor docka. Hon glädde sig åt att smycka denna nya leksak, som hon hemtat sig, visst icke från Paris — därifrån hade hon så mycket annat — nej, direkt från Smålands slättbygd.

Lilla Ninas far var kapten vid Smålands grenadierer, men intet af hans imponerande, ståtliga yttre hade gått igen på dottern. Hon var liten och spädd, som ett nytslaget rosblad, ljus och kvinlig som sagornas elfdrottning.

Fröken Stjärne betraktade sin kusin med ett kallt, förnämt leende, men utan en gnista af afund. Det egde ju så föga behag, detta lilla ansikte; intetsägande som ett oskrifvet pappersark. Hvad skulle väl den starke kritikern, doktor Eger, kunna finna för nöje i att studera dessa mjuka, runda linier, hur skulle han väl kunna se en tänkande själ afspeglad i dessa stora blåa djup, lugna som en skogstjärns vågor? Och ändå var det för hans skull fröken Stjärne gjorde sig besvär att educera detta naturbarn.

Han skulle smäle gillande och taga tillbaka sin hårda dom, att hon helt och hållet gick upp i sig själf.

Och så skulle Nina bli en personifikation af den barnkammarnaivitet, han så djupt föraktade.

Det var likväl ej utan att fröken Stjärne kände en lindrig hjärtklappning, ty onekligen var hon söt, denna lilla provinciale.

Hon såg med ett flyktigt ögonkast i spegeln och log... ett segerlöje; hon kunde med full rättvisa godkänna societetens dom: fröken Stjärne var en dame du monde.

»Kom barn!» Hon lade den unga flickans darrande arm under sin och gick med obesvärad hållning genom de upplysta salonerna fram till värdinnan.

Blixtrande juveler och klingande fraser förbländade helt och hållet stackars Nina, som purpurrod och djupt nigande besvarade grefvinnans artiga komplimang: »Hvilken ackquisition för vår societet! Vårblommans fraicheur på kinden. Välkommen min unga fröken. Er framgång är redan gifven med sådana relationer!»

Nu vände hon sig med samma förbindliga leende till fröken Stjärne.

Hon mottog det helt likgiltigt.

Sedan denna reverens var slutad, presenterades Nina för några kavaljerer, som slutit en beundrande ring omkring de unga flickorna.

Det tycktes, som om fröken Stjärnes dyrbara smycken egde ett hypnotiskt inflytande, ty när dessa — äkta diamanter — bröto sig mot kronljusens strålar, böjdes stolta nackar och smickrande komplimanger flödade.

Ännu saknades dock en eller den ende för henne, och det var därför hon förströdde sig med denna lek.

Nu stod han hastigt framför henne med en artig bugning.

»Åh, jag såg er ej, doktor,» hon räckte honom lifligt handen och pekade på en ledig stol vid sin sida. »Vill ni ej taga plats?»

»Om ursäkt, fröken, får jag bedja er presentera mig!»

Nina, ack, henne hade hon alldeles glömt; lilla obetydliga Nina i sin skära yllekäldning, som såg så förskräckligt hemmagjord ut.

»Doktor Eger. Min kusin fröken Helmborg.» Det skedde helt vårdslöst. Hon ansåg det som onödig tidsutdräkt.

Hon hade en gång blifvit van att betrakta hans ridderlighet som sin egendom. Att han gjorde henne sin kur, var ej längre en hviskning, och man erkände gärna, att den unge läkaren hade smak, som fäste sina blickar vid säsongens sol.

Väl var den ej mer i zenith, men så brände ej heller dess strålar så förtärande. Det var den nedgående solens djupa, underligt lockande glans, som lyste ur hennes stora, skiftande ögon. Och det var dess glöd, som dröjt sig kvar i hennes rödskimrande hår.

Doktorn hade gjort hennes bekantskap för tvänne år tillbaka vid hennes fars dödsbädd och känt sig frapperad af hennes lugna, passionfria smärta.

Det varsamma, fasta greppet af de fina, hvita händerna, då hon lade en kudde tillrätta eller ordnade täcket bättre omkring den sjuke, hade väckt hans sympati.

Intet onödigt pryderi, inga hysteriska anfall, allt hos henne var klart, genomträngande skarpt förstånd, men kallt, fryskallt.

Det var denna köld han föresatt sig att öfvervinna, och energiskt hade han sträfvat för detta mål. Han ville böja denna sega egenvilja.

Än en gång gjorde Vilma Stjärne en lätt, inbjudande gest mot den lediga stolen.

Han intog den och betraktade med ett svagt smålöje Ninas smärta, outvecklade gestalt; den raka ryggen med den långa flätan, helt barnsligt omknuten med ett skärt band. Hon såg vida mer lämplig ut för en barnbal, men för ombytes skull — hvarför inte?

Societetens damer började trötta honom. Till och med fröken Stjärne med sitt diskreta, enerverande lugn.

Den där lilla var ännu så omedveten om sällskapslifvets intriganta vanor, oberörd af dess pestsmittade luft.

Han kände sig dragen till detta friska barn, som stod där så förlägen och oskuldsfullt visade sitt tomma program genom att vrida det fram och tillbaka mellan de små figurerna.

Hon tänkte säkert ej att därpå vinna en uppjudning. Det var helt enkelt första gången, hon betjänade sig af ett program, och ovanan gjorde henne brydd.

Han beslöt att taga sig henne an.

Han sträckte ut handen efter programmet: »Tillåt mig se på det, fröken Helmborg! Ni har inte mycket tecknad!»

»Nej, jag känner ingen förut, men Vilma har varit så snäll och presenterat mig för några,» svarade Nina blygt.

»Första valsen, vill ni låta mig få den, så kan jag på samma gång introducera er i stora världen?»

»Tack,» sade Nina, nästan hviskande.

Det spelades upp, och de dansade ut.

Fröken Stjärnes kavaljer var en legationssekreterare, som på alla upptänkliga sätt sökte fånga den rika »stjärnan», som hon kallades bland herrarne.

»Hvem skall ni dansa nästa dans med?» frågade doktor Eger under pausen och lutade sig fram för att läsa namnet på Ninas program. »Jaså, löjtnant Berger. Akta er fröken! Är ni rädd för fyrverkeri?»

»Ja, om det smattrar mycket.»

Han skrattade: »Lita på det, att löjtnantens fyrverkeripjäser smattra ohyggligt. Han rent af excellerar i eldfångda saker, såsom brinnande hjärtan till exempel.»

»Jag förstår ej doktorn riktigt.»

»Nåja, det gör också detsamma. Jag skulle endast önska, att ni inte förstode löjtnanten bättre!»

»Det skulle inte jag önska, ty det är ej alls roligt att stå framför nedfälld ridå.» Det hade kommit uttryck i de mörka ögonen, och den förlägna rodnaden började så småningom försvinna. Hon fann sig road och förde sig med en viss naturlig grace, som gjorde, att rätt många blickar följde den ungdomsfriska uppenbarelsen.

»Så, ni skulle vilja lära känna lifvet?» Han såg förundrad på henne.

»Ja.» Det låg en djup, innerlig längtan i detta enda ord.

»Men om ni, när ridån drogs upp, mötte en tafsa af sorg och brott, skulle ni inte då rygga tillbaka? Ser ni, alla dessa unga damer, som tro sig tillhöra en högre sfer, ha fällt ned högmodets järnridå för den skådebanan; deras återger endast scener med dyrbart smyckade herdinnor, som sjunga kärlekssånger för tillbedjande herdar.»

»Så har jag ej tänkt mig lifvet,» sade Nina allvarligt.

»Det gläder mig. Nu måste jag föra er till er plats. Vill ni lofva mig ännu en dans i afton?»

»Ja gärna!» — — — — —

Fröken Stjärne föreföll en ytlig betraktare denna balafton som alla andra, men hon kände en underlig tomhet och leda allt mera få herraväldet.

Nu befann hon sig midt uppe i ett sådant där tanklöst kåseri, som föres, utan att man egentligen vet, hvarom frågan är. Hon svarade nästan på måfå: »Ja, det är så sant» och slog takten till den sprittande dansmelodien med sin eleganta solfjäder. De stora ögonen irrade omkring med ett sökande uttryck, under det att hon ännu en gång upprepade svaret till sin kavaljer, en lång, ljus herre med tennfärgade ögon och ofantligt långa fötter.

»Fröken förefaller något tankspridd,» sade han i oklanderlig nasalton.

»Jag,» hon ryckte till, och den lilla handskbeklädda handen ordnade nervöst de låta spetsgarningarna på den blomsterprydda baldräkten. »Herr baron, ni är inte särdeles artig; en dam är aldrig tankspridd, hon är på sin höjd indisponerad, distraherad kanske rättare.» Och åter ilade blicken förbi honom för att slutligen hvila på ett ungt, dansande par.

Den stackars baronen visste, att han borde säga något, men fröken Stjärne var i afton så bitande sarkastisk, att han knappt kom sig för att svarfva ihop några af sina utsökt innehållslösa fraser. Ändtligen vågade han sig på nytt fram med en anmärkning: »Vår värd har en magnifik våning.»

»Så elegant och ändå så älskligt naturlig,» sade fröken Stjärne sakta.

»Ja, det märks, att en fin smak anordnat det hela.»

Vilma stirrade förundrad på honom och brast till sist i skratt — ett skärande, nervöst skratt. »Vi ha visst missförstått hvarandra. Om baron behagar, dansa vi ett hvarf; det torde vara det enklaste sättet att hugga af den gordiska knuten!»

Hon reste sig, och lättad bjöd han henne armen.

Hon höll allt på att bli gammal och kapriciös, fröken Stjärne!

»Tack.» Hon gled mjukt ifrån honom och lutade sig med en behagfull rörelse mot den lilla hörnssoffans mörkröda sammetsdynor.

Baronen bugade sig artigt och försvann.

Hon slöt ögonen, och ett bittert drag kom de första rynkorna kring mun och ögon att framträda skarpere.

Det var tredje gången i afton de båda dansade med hvarandra! Hennes lilla, obetydliga kusin, som hon tagit upp från landet af ren barmhärtighet! Det var således henne, den lyckan förunnades att smälta doktor Egers ishjärta!

Och allt det andra var bara illusioner, tomma gäckerier! De långa sjäfulla samtalen, de varma intresserade blickarne! De voro blott ett tidsfördrif... Hur naiv hon varit! Hvarför presenterade hon någonsin Nina? Han bad ju därom! Och sedan — ja, sedan var hon glömd!

Hans starka, klangfulla röst blandade sig med Ninans fågelkvitter. Och så de skratade! Det låg harmoni i det skrattet. Nina lyftes högt upp af tvänne muskelstarka armar i den hvirflande hambopolskan.

Sedan lade han hennes arm i sin och förde henne till en af hörnssofforna i salongen innanför danssalen.

»Blef ni yr?» Han såg småleende på hennes famlande rörelse, då hon satte sig.

»Ja, bara litet!» Hon strök upp håret, som råkat falla ned i pannan, och lät blicken med ett oerfaret barns vetgirighet dröja vid hvarje föremål i det eleganta rummet.

»Tänk, hvad människorna måste vara rysligt rika i Stockholm! Äro de det, doktor Eger? Öfverallt ha de sådana här granna våningar.»

»Rika, nej, men det kallas att representera — på medaljens framsida. Att vigilera — på fransidan...»

Nina såg helt fundersam upp. Var det således ingen äkta, gedigen rikedom hon beundrat?

»Ack, lilla fröken, ni har ännu mycket olärdt utaf storstadslifvet. Ni är för ung att förstå kritisera, och därför kan ni också ha verkligt roligt. Ni har ju det?»

»Ja, mer än jag kan tala om! Var det inte bra snällt af Vilma att skriva och bjuda mig? Om ni visste, hvad jag var ängslig, innan jag fick riktigt säkert löfte att få resa. Och jag glömmar väl aldrig, när jag för första gången såg de långa, slingrande raderna af gaslyktor och elektriska ljus, som glänste så lika min gamla, hederliga måne där nere på landet, att jag kände mig helt förbryllad.»

* * *

Dans efter dans gick, och Vilma satt ändå kvar.

Alla kavaljerer finga samma svar: Hon var trött, så olidligt trött! Blott en ende skulle erhållit ett annat, men denne ende kom icke.

Det brann en vild, okuflig längtan i hennes själ. Hon fattades af en verklig förtviflan, och de jublande melodierna föreföllo henne som hjärtskärande nödrop.

Åter igen var han vid Ninans sida. Hennes lilla ljusa hufvud lutade sig förtroligt intill honom. De gjorde sig löjliga inför hela världen!

Det var hennes skyldighet att varna den unga flickan, men nej — hon satt orörligt kvar.

Nu komma de hitåt!

»Åh, Vilma, hvad jag har rysligt roligt!» Nina smög barnligt smekande sin hand i kusinens.

»Har du?» Vilma drog undan sitt långa sammetssläp.

»Ja, vi kunna ej vara er nog tacksamma, fröken Stjärne, för den friska skogsdoft, ni fört in i vår kvafva balatmosfer,» sade doktor Eger lifligt.

Hon såg ironiskt på honom. »Bara inte barroften slår er åt hufvudet!»

Han kände sig sårad och svarade kallt: »Det är blott myskluften i våra salonger, som har den egenskapen. Skogsdoften tränger in i själen.»

»Såå, ni har så noga analyserat deras olika värde.»

Vilma kastade stolt hufvudet tillbaka.

»Har du tråkigt, Vilma,» frågade lilla Nina oskyldigt.

»Nej, visst inte, barn lilla. Jag njuter af de smekande tonerna och de spirituella samtalen.»

Doktorn betraktade henne förvånad. »Är ni engagerad för nästa dans, fröken, eller får jag bli er kavaljer,» frågade han.

»Gärna, om ni vågar utsätta er för faran af den allt för starka parfymen.»

»Jag är impregnerad,» svarade han stelt.

Det kom tårar i Vilmas ögon. Hon böjde sig ned och räckte skoningslöst en purpurrod ros ur sin dyrbara buket.

»Tappade ni den?» Han tog upp den från mattan med ett ofrivilligt uttryck af medlidande.

Skulle han verkligen gjort ett starkare intryck på henne! Eller var det blott kränkt fåfånga? Troligen det senare.

»Låt den ligga.»

Vilma slet den häftigt ur hans hand.

Han gjorde en afmått bugning och bjöd Nina ånyo armen. Då de gingo, krossade hans breda klack den stackars rosen.

Vilma tog upp den och hviskade smärtfullt: »Ända intill hjärtbladen — ända intill hjärtbladen — — —»



Vår franska adress

till

Madame Carnot,

med hvilken vi beledsagat hennes porträtt på första sidan i dagens nummer, lyder i svensk öfversättning:

Till Madame Sadi Carnot.

Ännu genljuda hufvudstadens stränder af den franska eskaderns kanoner, ännu vajar i vår hamn trikoloren högt för Östersjöns bris och de tre färgerna smycka våra gator och våra torg. Sekelgamla sympatier förena de franska och svenska folken; vi ha varit stolta att i dessa dagar inför våra franska gäster med hyllning och vänskap få bekräfta, att våra hjärtan alltid förblifva desamma.

Men bakom de lysande festernas ståt ha mindre högröstade, dock därför icke mindre djupa känslor talat. I tusen sinom tusen svenska hem har det franska namnet nämnts med kärlek. För svenska kvinnor representeras de franska systrarna främst af Eder, Madame, så

som Eder make är republikens öfverhufvud. Till vår kunskap har ock kommit, att ej blott Eder ställning skjutit Eder fram till Frankrikes främsta dam: edert snille och edert hjärtelag ha ej stått efter. Då nu därför det svenska folket firar det franska, då osynliga band öfver land och haf förena svenska och franska hem, vilja visserligen icke svenska kvinnor förtiga, hvad som bor i deras hjärtan. I Eder hylla de Frankrikes kvinna, i Eder hennes sköna, mäktiga fosterland.



Från kvinnans arbetsfält.

Studier från Stockholms horisont

af G. Gullberg.

IV.

Kvinnan i postverket.

»Långa bref äro goda bref», säger ett gammalt ordspråk.

Men den, som funnit upp det, måtte ha varit en man med däligen samvete eller dåliga affärer, bedragna älskarinnor eller förfallna vaxlar. Ty endast för sådant folk har det ordspråket sin tillämpning. För alla andra människor äro de fyrkantiga sändebuden med små stämplor och frimärken vanligen ytterst kärkomna, och när klockan på tamburdörren pinglar, öppnas dörren aldrig så gärna, som när man väntar brefbäranden, den hyggelige karlen. Nu är den tiden förbi, då han fick sin treöring i hembäringsavgift, men i stället får han alltid ett vänligt leende, och om det är »rek» han för med sig, då blir leendet oändligt ljufvigt — ty

»Det kommer bref med små fem sigiller, Hurra, hurra, åt skogen alla griller!»

som studenten sjunger i någon gammal komedi af Blanche.

Ack ja! Äfven den gamla »rek»-poesien, som i synnerhet florerade i universitetsstäderna, håller på att gå åt skogen. De fem sigillen äro redan förminskade till två eller tre — och »reken» själfva som oftast utbytta mot postanvisningar, tomma, tryckta, officiella blanketter, som ingenting säga, operonliga, ointresserande stumma sifferuppgifter om att så och så många kronor har du att lyfta.

Nå, ja — pengar komma ändå. Jag tyckte mera om »reket» — men låt gå för postanvisningen!

Men — hvart låter jag föra mig? Jag ville ha gjort en antydning om, huru postverket utvecklats och den trafik, det drifver, mångdubbats — isynnerhet genom upprepade portonesatser, huru postverkets uppgift blifvit allt större och större såsom en förmedlare ej blott af människornas tankar utan af deras penningaffärer, ja, äntligen genom postsparbanken, af deras besparingar, och huru som en följd af det allt jämt ökade behovet af mänskliga krafter i verkets tjänst — *kvinnan* så småningom tillkämpat sig en plats äfven här.

* * *

Det dröjde rätt länge innan kongl. postverket officiellt öppnade sina portar för kvinnan. Efter den stora segern 1863, då rikets ständer tvungo regering och telegrafstyrelse att öppna telegrafverket för kvinnan, tog man sig en lång hvila i fråga om reformer i denna väg.

Vid 1866 års riksdag väcktes frågan ånyo till lif, och sedan gick det steg för steg framåt.

1869 blef kvinna berättigad att anställas som lärarinna i teckning och sång vid lägre elementarläroverk, och 1870 tilläts hon utöfva läkareyrket.

Genom cirkulär den 3 april 1871 bestämdes, att kvinna kunde användas i postverket »såväl till extra biträde mot arvode å stat som ock till tillfälliga arvodister», och genom k. brefvet den 6 juni 1873 förklarades kvinna kompetent som sökande till föreståndarebefattning å postexpedition.

Men redan långt förut voro nog kvinnor använda i postverkets tjänst. I »den gamla goda tiden» antog och afskedade samt affönade postmästaren efter behag sina biträden. Endast på några få ställen voro anställda af postverket affönade »kontorskriverare» och kontrollörer. Vile postmästaren som biträde använda fruntimmer, stod det honom fritt, och det hände ganska ofta. Men erkänd som tjänsteman i postverket blef kvinnan, som sagdt, först långt senare.

Nu — efteråt — sedan vi i årtal sett kvinnorna nitiskt och pliktroget arbeta i postverkets tjänst såväl som å så många andra fält, verkar det rent af komiskt att läsa hvilken apparat som drogs fram i striden för och emot kvinnans anställning, särskildt i posten.

Så finner jag bl. a. en lång artikelserie i tidningen »Postala Notiser» för 1877, i hvilken artikelserie man bl. a. frågar: »Låter kvinnans anställning i posttjänst förena sig med det passande och moralens fordringar...?» eller så här:

»Besitter kvinnan de själs- och kroppskrafter, som fordras för att väl förrätta de olikartade postgöromålen?»

Och så måste förf., som är gynnsamt stämd mot kvinnorna, dra fram Isabella af Castilien, Elisabeth af England, Maria Theresia och Catharinorna af Ryssland och sist Stuart Mills omdömen för att visa, att kvinnorna ha nog själskrafter att — sortera bref och läsa postförfattningar!!

* * *

Kompetensvilkoren för vinnande af inträde som elev i k. postverket äro desamma för män och kvinnor, eller: att vara fylld 18 år, att hafva aflagt akademisk examen eller afgångsexamen från allmänt högre läroverk eller ega betyg öfver mot sistnämnda examen svarande kunskaper. Dessa betyg skola vara utfärdade af lärare vid universitetet eller högre elementarläroverk eller i fråga om moderna språk af annan godkänd språklärare och omfatta svensk ämnesskrifning, allmän och isynnerhet fäderneslandets geografi, räknekonst samt något af de moderna språken tyska, franska eller engelska. Ansökan om att blifva antagen som postelev skall af den sökande vara egenhändigt skriven samt, åtföljd af ofvannämnda kunskapsbetyg jämte prestebetyg, ingifvas i k. generalpoststyrelsen.

Tjugusex olika postkontor i riket äro särskildt afsedda att mottaga elever. Önskar den sökande att bli anställd vid något särskildt af dessa kontor, anmäles det i ansöknigen. De 26 kontoren äro: Falun, Gefle, Göteborg, Halmstad, Haparanda, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Karlstad, Kristinehamn, Linköping, Malmö, Mariestad, Nyköping, Stockholm, Sundsvall, Söderhamn, Umeå, Upsala, Venersborg, Vestervik, Vesterås, Vexjö, Visby, Ystad och Örebro.

Erhåller eleven plats, skall han eller hon tjänstgöra ett halft år och därefter inför postkontorsföreståndaren undergå examen i känne-

domen om postförfattningarna och postbehandlingen. Så måste med bifogande af detta examensbetyg och betyg öfver uppförande under elevtiden m. m. ny ansökan ställas till generalpoststyrelsen om att blifva anställd som e. o. postexpeditör.

När plats blir ledig, kan den, som blifvit antagen till e. o. postexpeditör, erhålla anställning som extra biträde vid postkontor.

Ordinarie anställning har kvinnan ej rätt att erhålla vid postverket. Hon kan emellertid erhålla förordnande att bestrida ordinarie postexpeditörsbefattning samt befattning som föreståndare för 5:te och 6:te klassens postkontor — dessa tjänster tillsättas då ej definitivt.

Här är emellertid att märka, att, för att kvinna skall kunna erhålla dylikt förordnande hon måste vara myndig, ogift eller enka. Träder kvinna, som innehar dylik befattning, i äktenskap, skall hon anses hafva frånträdt befattningen, likväl med rätt för generalpoststyrelsen att låta henne kvarstå såsom extra biträde i postverket.

Rörande kompetensen för kvinnans anställning i posten kan tilläggas, att kvinna kan blifva biträde, extra eller s. k. »disponibelt», utan att vara e. o. postexpeditör d. v. s. utan att hafva ådagalagt de kunskapsprof., som erfordras för att antagas som elev. Men numera är det mycket ovanligt, att annan kvinna än e. o. postexpeditör antages till extra biträde; de s. k. »disponibla» torde i regeln ej vara e. o. postexpeditörer.

* * *

För närvarande äro i postverkets tjänst anställda en tillförordnad kvinlig postmästare och 8 tillf. kvinliga postexpeditörer. Dessa uppbara en lön af 1600 kronor jämte en provision, som uppgår till c:a 240 å 300 kronor, således inalles omkring 1900 kronor om året.

Kvinliga »extra biträden» finnas f. n. till ett antal af något öfver 100 (vid slutet af febr. detta år 102) med en lön af 8 å 900 kr. pr. år. Sex kvinliga e. o. postexpeditörer äro anställda som amanuenser i de olika förvaltningsbyråerna.

E. o. postexpeditörers lägsta lön är 600 kr. och högsta 7 å 800 kr.

De s. k. »disponibla» biträdena, hvilka aflönas af postverket, men af vederbörande postmästare antagas, ha en lön af c:a 3 å 400 kr. pr. år. Af dylika biträden finnas f. n. omkring ett hundra.

Här förutom äro kvinnor anställda som poststationsförestånderskor med en ungefärlig aflöning af 200 kr. pr. år samt i postsparbanken med en aflöning af 2:50 å 3 kr. pr. dag.

* * *

Ehuru det strängt taget ligger utom ämnet för denna artikel, som endast afser att visa, hurudan den svenska kvinnans ställning i postverket är, torde det likväl icke sakna sitt intresse att kasta en blick på utlandets förhållanden i detta hänseende.

I Nordamerikas Förenade stater finnes ingen inskränkning i kvinnans tillträde till posttjänst. De användas som kanslister och translatorer i generalpoststyrelsens byråer, som postförvaltare i städerna och på landet och som biträdande posttjänstemän. Deras inkomster äro i intet afseende lägre än männens på motsvarande plats. Flere tusen kvinliga posttjänstemän äro anställda vid Nordamerikas postverk.

Näst efter Amerika kommer England i fråga

om vidsträckt användning af kvinnor i posten. De kunna blifva postförvaltare vid mindre stationer, extra biträden m. m. samt användas mycket vid postsparkassorna och vid räkenskapsgöromålen i poststyrelsen.

I Frankrike inskränker sig användningen af kvinnan i posttjänst i allmänhet till de mindre postanstalterna (bureaux simples). Sådana befattningar lemnas företrädesvis åt enkor eller andra anförvandter till f. d. tjänstemän.

I Schweiz äro villkoren för inträde i posttjänst desamma för både män och kvinnor och vid befordran i de lägre graderna fästes ej afseende vid kön, men männen ha i allmänhet högre lön.

I Italien gälla i fråga om kvinnans posttjänst ungefär samma grundsatser som i Frankrike, men antalet kvinnor i posttjänst är i Italien betydligt lägre än i Frankrike. År 1870 fick den italienska kvinnan tillträde till postverket.

I Danmark kunna kvinnor erhålla anställning i postverket såsom föreståndare för »ikke regnskabsførende postexpeditioner», såsom biträden vid landsortspostanstalter och som — brefbärare!

I Österrike och Tyskland är kvinnans användning i posttjänst ytterst ringa.

Likaså i Ungern och Belgien, i hvilket senare land blott kvinliga anförvanter till posttjänstemän få användas i posttjänst, men på föreståndarens ansvar.

I Norge och Nederländerna är det blott undantagsvis tillåtet kvinnorna att bestrida postala tjänster, och i det senare landet anförtror man dem blott distributionen af postförsändelserna vid de obetydligaste postanstalterna.

Uti Egypten, Spanien, Grekland, Portugal, Ryssland, Turkiet m. fl. stater äro kvinnorna helt och hållet uteslutna från posttjänst.

* * *

Posttjänsten ställer stora fordringar på sina utöfvare. Det gäller att besitta stort ordningssinne, den utsöktaste ackuratess, snabb uppfattningsförmåga, vaken intelligens och ett godt minne, utom krafter och uthållighet för en ofta mycket ansträngande tjänstgöring. Och det fordras framför allt en aldrig sviktande pliktrohet och ärlighet. Och i alla dessa hänseenden har kvinnan visat sig fullt vuxen de fordringar posttjänsten ställer på henne.



Middag.

Måltidstimmarne hafva såsom allting annat under århundradens lopp underkastats många vaxlingar. I synnerhet är detta fallet med hufvudmåltiden, middagen, och Frankrike var redan under medeltiden bestämmande i detta liksom i allt annat, som kan räknas tillhöra modets välde.

I början af fjortonde århundradet afäts dagens förnämsta mål i förnäma hus ganska tidigt på morgonen, och konungen dinerade redan klockan 9 på morgonen; han var också redan klockan 7 på aftonen färdig att gå till hvila. I Henrik den fjärdes hof serverades middag kl. 10 f. m., men på Ludvig den fjortondes tid satte man sig till middagsbordet kl. 11 f. m.

Ludvig den femtonde vidtog en större förändring i tiden för detta mål och framflyttade det kl. 2 e. m., hvilket länge förblef den vanliga middagstimmens. Revolutionen, som lik en nivelleringsmaskin bröt ned och jämnade allt, verkade omstörtande äfven hvad tiden för middagsmåltiden beträffar, och sedan dess har ingen enighet rådt i detta stycke.

I Frankrike äter man ej gärna middag före kl. 6 e. m., och i Paris är kl. 7 den vanligaste tiden. Italienarne äta sin middag ungefär vid samma tid, men gå härvid till väga med en grundlighet, som

saknar sin like. Också tar middagsätandet vanligtvis två, stundom tre timmar i anspråk. Engelsmännen börja sin middag mellan kl. 5 och 6, hofvet och några högförnåma hus göra dock härifrån undantag. Drottning Viktoria dinerar sålunda först kl. 6 på aftonen. Tyskarne i allmänhet intaga sin middag tidigare än något af de nu nämnda folken, tiden varierar mellan kl. 2 och 4.

Och för att anspråklöst nämna oss själfva till sist, så är det svårt att ange någon bestämd middagstid. Vi svenskar äro i allmänhet mycket fallne för att efterhärma andra, och allt efter som man af ett eller annat skäl intresserar sig för och sympatiserar med det ena eller andra folket, rättar man sig gärna äfven hvad måltiderna beträffar efter det. Under den gångna delen af vårt århundrade, då man hyste stora sympatier för Frankrike, åt man middag sent, 5, 6, ja, äfven 7. Det har på senare tiden visat sig en benägenhet att flytta middagstimen något tillbaka; om detta beror på det nu pågående närmandet till Tyskland eller af andra orsaker, lemna vi därhän. Allmänna middagsstunden bland de förnåma hos oss är kl. 4—6.

Hela vår tid genomströmmas af enhetssträfvan den på de mest skilda områden, men så vidt vi ha oss bekant, har ännu ingen höjt sin röst för att söka bringa enhet i måltidstimmarne. Och dock vore ett tillfredsställande svar på frågan: »hvilka tider på dagen äro de lämpligaste måltidstimmarne» både ur sundhets- och affärssynpunkt af icke så ringa värde.



Förbjuden frukt.

Skiss af M...e.

V.

(Forts.)

Högsommarns sol sände lodräta, brännande strålar på vatten, vägar och stigar. Och inne var det också kvävande hett.

Annie tog en bok och styrde af mot skogen. Där var åtminstone skugga och i viss mån äfven svalka.

Hon ströfvade långt framåt och vida omkring utan mål, utan afsikt. Det var så utsägligt härligt att få vandra omkring på den saftiga grönskan mellan de höga trädstammarne. Lifvet kändes så fullt, så rikt, och friheten var så ljuf...

Någon nalkades.

»Nå, det var då att finna ädelt och sällsynt villebråd på sina egor!»

»Herr Gregerson!» Annie blef mycket öfverraskad. »Har jag råkat förirra mig så långt?»

»Ja, det har ni verkligen råkat, fröken. Ni ser råmärket för mina och Videby egor där borta vid gärdesgården.»

»Det visste jag inte.»

»Nå, häpna inte däröfver! För mig var det ej blott en angenäm öfverraskning att träffa er; det var en himlens skickelse.»

»Hur så?»

»Jo, jag har sedan flere dagar tänkt skriva till er.»

»Till mig?»

»Ja, men det har ej blifvit af, som ni vet. Nu ber jag att få begagna tillfället och muntligen framställa, hvad jag ämnade skriva om.»

»Hjärtans gärna.»

De satte sig ned, midt emot hvarandra på ett par mossiga stenar.

»Fröken Smith, jag har mycket tänkt på er under den sista tiden.»

»Det var mycket vänligt.»

»Ser ni, jag har äfven tänkt på, att jag börjar bli något till åren — ja, ja, ännu är jag ju i mina bästa år?»

Han såg vädjande på henne, och hon be-

kräftade med en böjning på hufvudet hans mening.

»Jag skulle tycka om att ha en liten hustru i hemmet, som gjorde det trefligt för mig och pysslade om mig. Och så har mitt val fallit på er; ni skulle spela så vackert för mig om aftnarne.»

Han tog af sig hatten och torkade svetten från pannan. Talet hade synbarligen kostat på honom. Hans ansenliga månsken hade aldrig förut fallit Annie så hjärt i ögonen. Pannans färor hade aldrig synt så djupa, ögonen aldrig så glanslösa.

»Hvad svar ger ni mig? Vill ni bli min lilla hustru?»

»Det kan jag ej.»

»Och hvarför inte?»

»Hvarför?» Det var nu också en fråga! Hon hade tänkt sig äktenskapet som en förening, där båda parterna skulle stödja och uppmuntra hvarandra genom ett ömsesidigt kapital af ungdom och intresse.

»Jag förstår, att ni håller på kärleken såsom den förnämsta grundvalen för äktenskapet. Nå, det gör jag också. Jag hoppas den skall infinna sig hos er lika visst som hos mig.»

Annie skakade tviflande på hufvudet.

»Nåväl, då är det tydligt, att jag är ute för sent, att det är någon annan, som eger ert tycke.»

Nej, det visste hon ej af.

»I så fall ber jag er taga några dagars, ja, om ni så vill, veckors betänketid. Ni finge ju i alla fall ett hem; jag ville blir er en god make.»

Hans röst började darra af lindrig rörelse.

»Herr Gregerson,» svarade Annie med mildare, nästan vördnadsfull ton. »Jag ber er förlåta, att jag sårar er med min otacksamhet, men jag förfäkrar tillika, att betänketid skulle här ingenting uträtta. Hvad jag svarat i dag, skulle jag nödgas upprepa månader härefter. Jag har det fullkomligt klart.»

»Så, farväl då, och låtom oss glömma detta vårt samtal.»

De skildes.

Sakta gick Annie tillbaka mot Videby. Hennes hufvud vimlade af orediga tankar. Hon måste åter sätta sig ned.

Hvarför hon hade gifvit afslag? Det var detta hon ej fullt kunde reda. Hon kände tydligt, att hon ej kunnat gifva annat svar. Men hvarför?

»Någon annan, som eger ert tycke», hade han sagt. Det var något eget med de där orden. De brände som eld i själen; hon kunde ej göra sig kvitt dem. De susade för hennes öron.

»Nej, det kan icke, det får icke vara så!» utropade hon plötsligt. »Jag skulle då förfakta mig själf gränslöst... Något måste göras, men hvad? Jo, jag vet! Jag reser i morgon dag och tillbringa ej sommarloftet på Videby, som jag förut tänkt. Skiljsmesan...»

Hon reste sig häftigt och skyndade mot hemmet. Rolf kom emot henne på verandan.

»Hvad ni dröjt länge! Hvar har ni varit?»

»I skogen.»

»Och jag som varit så orolig, att någonting händt! Middagen har ock väntat.»

Han såg på henne med en varm, nästan öm blick.

»Förlåt mig!» bad Annie tankspridd. »Jag råkade obetänksamt nog ut på andras jaktmarker.»

Följande dag reste hon bort på några veckor.

VI.

Sommaren nalkades sitt slut. Man skref den sista augusti.

I salen på Videby promenerade Rolf fram och åter. Stundom stannade han ett ögonblick i dörren till sin hustrus rum och utbytte några ord med henne. Stundom dröjde han vid något af fönstren och kastade spejande blickar bort emot landsvägen eller öfver gården, som låg där, nykrattad och pyntad redan på lördagsmorgonen.

»Nu kommer hon, pappa!» ropade Maud, som låg framstupa i ett af fönstren. »Jag hörde vagnen.»

Rolf försökte se likgiltig ut, men uttrycket i hans ansikte växlade i kapp med tankarne. I detsamma svängde Annie upp på gården.

Maud hade skyndat ut att först helsa henne.

»Välkommen åter!» helsade Rolf, som nu äfven kommit ut. »Så roligt, så kärt att ha er här igen! Allt har varit tomt och öde, medan ni varit borta.» Han talade med låg, smekande stämma.

Annie besvarade hans varma helsning med lugn värdighet. Hon var besluten att visa lagom mycket vänlighet för att ej synas ohöflig, men att för öfrigt vara tillbakadragen och vaksam. På sig själf var hon nu fullt säker. Aldrig skulle hon med vett och vilja göra sig skyldig till ett så lumpet bedrägeri...

Och nu skulle kampen börjas.

Följande dags eftermiddag tillbragtes i Agnes' rum. Hennes nervösa lidande hade ännu mer tilltagit, och särskildt under de sista dagarne hade hennes krafter varit mycket nedsatta.

Efter supén föreslog Rolf, att man skulle spela något. »Det skulle visst glädja Agnes,» tillade han.

Agnes böjde jakande på hufvudet.

Fiolen hade nu så länge hvilat. Det skulle bli ett stort nöje att åter låta stråken glida öfver strängarne. Annie hade intet att invända häremot. Litet musik kunde ju ej inverka menligt på hennes föresatser.

Tiden ilade snabbt undan, medan det ena stycket spelades efter det andra. Ett par gånger hade Rolf gått fram till sin hustrus halföppna dörr för att fråga, om Agnes stordes eller tröttades. Men hon hade svarat nej häpå.

»Ännu ett stycke, ett enda blott!»

Man valde den härliga introduktionen till första akten ur Lucie. Den sydlandskt eldiga musiken brusade fram än i vilda kaskader, än i vemodigt trånande vägslog, och upplöstes i några kraftiga slutackord.

Då den sista tonen förklingat, lade Rolf häftigt ifrån sig fiolen, och innan Annie ens hann tänka, böjde han sig ned och kysste lidelsefullt hennes panna.

Annie var nära att uppgifva ett rop af förskräckelse. Ofrivilligt såg hon bort mot dörren till Agnes rum. En rysning genomför hela hennes varelse. Hon tyckte sig se ett blekt ansikte med ett par mörka, feberglänsande ögon i dörröppningen. Men hon visste ej, om det var verklighet eller blott ett gyckelspel af hennes fantasi.

Hastigt lade hon undan noterna, sade ett kort godnatt till Rolf och rusade upp på sitt rum.

Därhän hade det allså redan gått! Och detta utan hennes förvällande, utan att hon kunnat hindra det! Skulle hon stå där

maktlös mot denna hotande skugga? Nej! Antingen eller . . .

Hon visste, att Rolf redan tidigt följande morgon skulle resa bort i affärsangelägenheter. Men vid första lägliga tillfälle skulle hon göra honom allvarliga föreställningar och, om detta ej hjälpte, resa för att ej mer återvända.

VII.

Morgonen därpå kom bud upp till Annie, att Agnes varit mycket klen under natten och nu önskade tala vid henne. Annie skyndade genast ned.

Agnes vände sitt af feber glödande ansikte mot henne och betraktade henne med skarpa, brinnande blickar.

»Jag skulle aldrig velat se er åter, efter hvad jag i går afton ofrivilligt blef vittne till,» började hon med ansträngd röst. »Det är endast för att säga er, att jag vet, huru uselt ni handlat, huru afskyvärdt, huru . . .»

Orden slungades fram i häftig vrede. Annie stod som förstenad.

»Jag svär, jag bedyrar,» stammade hon.

»Betyra ingenting! Jag vet ändå allt. Detta hade ni kunnat bespara mig, genom att dröja några veckor, ja, kanske blott några dagar till. Gå, skona mig från att vidare behöfva se er!»

Annie gick sakta ur rummet. Hennes tankar stodo stilla, hon kunde ej fatta, att det var verklighet. Efter en stund kom åter bud, att Agnes önskade tala med henne. Åter stod hon inför den sjuka, stum, tillintetgjord.

»Förlåt mig,» började Agnes, nu med matt, darrande stämma. »Jag var hård mot er nyss. Kanske gjorde jag er orätt. Ni är måhända oskyldig, och äfven om så inte är, så är det ju ej så underligt . . . Sätt er ned, jag vill tala med er i förtroende.»

Annie knäböjde vid sjuksängens.

»Det är intet själfbedrägeri, hoppet om att mina lidanden nalkas sitt slut. Några dagar mer eller mindre betyda föga . . . Ni stannar här efter mig, troligen på den plats jag en gång egt . . . Nej, afbryt mig inte, jag missunnar er den ej. Jag tror ni skall göra både Rolf och Maud lyckliga.»

Särskildt om henne, vill jag säga några ord. Uppfostra henne icke i ensidigt intellektuel riktning! Gör henne ej till en svärnerska, som för en själfskapad ideel värld försummar att lära känna verkligheten! Låt henne veta, att bortom dessa ensliga kullar och skogar finnas andra förhållanden, än dem man läser om i böckerna. Och om ni kan, så för henne i sinom tid dit ut, till sunda, handlingskraftiga människor — till lifvet själf!»

Annie fattade den sjukas feberheta hand och kysste den vördnadsfullt.

»Ser ni,» återtog Agnes efter några ögonblicks tystnad, »jag vet hvad det vill säga, detta svärnerska ideallif, och hvad det kostat mig . . . Tidigt skiljde jag mig från mängden genom begåfning och böjelse, snart också genom lefnadssätt. Jag drog mig undan dem, med hvilka jag behöft komma i beröring för att nöta bort ensidigheten i min karaktär och uppfostran. Jag frossade i andras tankar; skaldler och författare voro mina gudar, och deras syn på lifvet blef min.»

»När jag se'n skulle ut att lefva det egentliga lifvet och fylla dess kraf, var jag oförmögen därtill. Sjuklighet och nervös retlighet inställde sig. En mellantid af styrka och sällhet inträdde dock. Det var då jag

lärde känna Rolf och vi blefvo förenade. Så lycklig, som han var den första tiden af vårt äktenskap, skall han aldrig mer blifva. Det är en visshet, som jag gläder mig åt att kunna taga med mig i grafven . . .»

Ett matt, lycksaligt leende lekte på hennes läppar.

»Efter Mauds födelse återkom min sjuklighet och har alltjämnt tilltagit. Jag drog mig åter inom mig själf, oförmögen som jag var att göra något för andra. Nu känner ni min historia, så när som på dess sista blad. Det är snart fullskrifvet, äfven det. Jag vill ej uppehålla er längre. Gud välsigne er!»

Öfverväldigad af rörelse kysste Annie ännu en gång den fina handen och smög sig sakta ur rummet.

Några dagar senare hade Agnes upphört att vara till.

(Forts. o. slut i nästa n:r.)



För Iduns litterära pristävling

utgår inlemningsstiden den 1 instundande augusti. Inom denna dag böra vara inlemnade alla skrifter, som täfla på de tre första grupperna enligt planen:

1) Den bästa novell eller roman om minst femton oktavark vanligt romansformat — pris ett tusen kronor.

2) Den bästa novell om ungefär fyrtio Idunsspalter — pris fem hundra kronor.

3) Den bästa utredning af frågan: »Huru skall kvinnan bäst kunna bidraga till höjande af familjens ekonomi?» med omfång af 20 à 25 Idunsspalter — pris tre hundra kronor.



»Tag arbete med dig!»

För Idun

af

Emma H—n.

»Sällna du, kom äntligen i eftermiddag,» hade Ann-Sofi sagt, då vi träffades på middagen vid vårt chokolad inne hos Bergs. Och så hade hon tillagt: »Glöm för all del inte att ta arbete med dig! Annars får du tråkigt — du blir ensam främmande.»

Och när jag gaf mig i väg hemifrån i skymningen, så hade jag guipurespetsarne med mig, de där som mamma påstår, att jag har särskilda anlag för — fast det syns då inte på hastigheten. Kusin Gösta, som är vid geologiska byrån, påstår, att det går lika långsamt med dem som med svenska vallens höjning — en fot på hundra år.

Men nu håller jag på att trassla in mig i spetsarne, om också icke bokstafiligen. »Revenons därför!» som kammarherrinnan säger.

Eftermiddagen förflöt mycket treffigt, så att det var sena kvällen, innan jag visste ordet af. Åh, hvad vi pratade! Ja, egentligen Ann-Sofi, förstås! Jag har inte varit så mycket ute på sista tiden och kan därför inte ha så noga reda på, hvad som händer bland våra bekanta, som Ann-Sofi kan. Hon såsom ung fru får vara med öfverallt. Det mätte vara förtjusande att få rå om sig själf så där!

Det var riktigt roligt. Och mellan det vi »slamrade», åto vi äkta turkisk konfekt, som Ann-Sofis man haft med sig från sin expedition med korvetten. Det var egentligen inte

så godt. Men tänk så intressant! Alldeles som hos en sultaninna i ett sådant där otäckt tillbommadt harem!

Tesupén var riktigt utsökt, och Ann-Sofis historier räckte till hela tiden. Det hon berättade om kanslirådet Z:s sista bal, där den enfaldiga Alma försäde sig, när hon skulle tala franska med monsieur Chose, så att alla ung-herrarne sågo ut att ha roligt, fastän de förstås inte ville visa det; Alfred den rödhåriga, som skall in vid artilleriet, frustade ut en hel mun glace på sin systers väl för sjunde gången förevisade alpackaklädning, ja, det tors jag rakt inte tala om.

När jag skulle gå och redan stod i tamburen, medan betjänten satte på mig galoscherna, skrek Ann-Sofi till:

»Nej, men ditt arbete har du ju alldeles glömt!»

»Ja, det ligger visst inne i kabinettet», måste jag bekänna.

Där hade det legat hela tiden, och lika mycket var gjordt, då jag gick, som när jag kom.

Hemma voro pappa och mamma uppe ännu. Det lyste från pappas rum ut i salongen, och jag gick in för att se om mina gamla raringar litet.

Pappa satt vid sitt skrifbord och plitade.

»God afton, min stumpa», helsade han.

»Har du haft roligt?»

Han tänker alltid först på andras nöjen, den snälle pappa.

Mamma nickade vänligt öfver någon sömnad, hon höll på med.

Jag satte mig ned för att hålla sällskap en stund, fastän sömnen började rycka i ögonlocken.

»Hvad håller pappagubben på med», frågade jag och tittade öfver hans axel.

»Jag har fått sjukt på kontoret», svarade han litet undvikande, »och för att vi inte ska komma på efterkälken, får jag roa mig med det här om kvällarne.»

Nog hade jag hört, att pappa nödgats göra inskränkningar i sin personal; men att han skulle behöfva sätta till nätterna själf, för att arbetet skulle kunna gå sin jämna gång, det var nytt för mig. Mina guipurespetsar kändes riktigt tunga i fickan, fastän de borde gjort motsatsen.

»Söta pappagubben», frågade jag en smula skamsen, »kan jag inte få hjälpa till litet med skrifgöromålen?»

Jag fick en välvillig blick öfver glasögonen.

»Tack, min flicka», blef svaret; »men det här är fullt med tekniska termer, som ska öfversättas. Räcker din pensionsfranska till, tror du?»

Nej, det gjorde den nog inte. Maupassant och Daudet reder jag mig nog med och med Le Figaros feuilleton också; men . . .

»Jag förtager mig inte», fortsatte pappa. »Men kanske du, min stumpa, vill hjälpa mamma i stället? Vi ha ingen mamsell i huset längre, som du vet, och mamma arbetar som en slaf, fastän så illa är det inte, att hon kan behöfva det.»

I ett huj fick jag armarne om halsen på mamma och kysste henne på båda ögonen, som sågo så trötta ut, det märkte jag nu.

»Får jag se, hvad lilla gumman gör», frågade jag.

Och utan att vänta på svar fick jag hennes sömnad ur knät på henne.

Det var lille brors jacka, som hon höll på att reparera.

»Och sådant anstränger mamma sig med», utbrast jag, och jag kände, att jag fick tårarne i ögonen. »Medan jag är borta och roar mig!»

»Men du hade ju arbete med dig», invände mamma fogligt.

»Det är inte rätt af er båda», sade jag litet trotsigt, »att hålla mig som ett bortskämdt barn längre. Jag begär att få del af era bekymmer, käraste pappa och mamma.»

»Du skall få det, liten», sade pappa och satte mig på sitt knä, medan mamma fattade den hand, som jag inte höll om halsen på honom och strök den sakta.

Vi talade mycket allvarsamt den kvällen; men ändå var det inte tråkigt. Det var tvärtom treffigare — på sitt sätt — än hos Ann-Sofi.

Då vi skildes åt för natten, kysste pappa mig på pannan och sade:

»Man sover bra på goda föresatser, min duktiga flicka.»

Jag hade fått lära skilja på »arbete» och arbete, och så var det ju alltid en nyttig dag, tänkte jag, när jag kröp ner under täcket.



Smånotiser från kvinnovärlden.

Kvinnonit om djurskyddet. På initiativ af Helsingfors djurskyddsörening, hvars ordförande är den varmhjärtade skalden Z. Topelius, kommer från de nordiska djurskyddsöreningarna att till Italiens drottning afsändas en adress, innehållande en vördnadsfull bön, att H. M:t måtte taga de nordiska flyttfåglarne under sitt beskydd samt på sätt som hon finner lämpligast, genom utverkande af lagar och på öfvertygelsens väg, freda dessa flyttfåglars tåg genom medelhafsländerna. De svenska, norska och danska djurskyddsöreningar, hvilka önska deltaga i adressen, skola så snart som möjligt till expeditionen af tidskriften »Djurskyddet», organ för nordens djurvänner, 19 B Smålandsgatan, Stockholm, genom sin ordförande insända fullmakt för undertecknandet. Fullmakten ställes på innehafvaren. Då adressen är till en kvinna, kommer densamma, enligt Helsingforsöreningens önskan, sedermera att afsändas genom Svenska kvinnoföreningen till djurens skydd.



Småstadslif.

En verklighetsskildring för Idun

af

C. O. Gumælius.

(Forts.)

»Hm», mumlade Nils, och under hans rynkade ögonbryn framsköt en blick, som lät ana, att det där talet om hans häftighet nog ej var utan grund. Han betvingade sig dock genast, och snart voro de uppe i en munter beskrifning på deras resa, på samma gång de med sannskyldig resenärspatit gjorde heder åt anrättningarna.

Sedan grefvinnan enligt vanan tagit sin lilla eftermiddagslur, ämnade hon gå in till Blenda — alla damernas sofrum lågo nämligen en trappa upp —, men i detsamma hon framkom till dörren, öppnades denna hastigt inifrån och ut skyndade Elsa med röda kinder och tårar i ögonen.

»Gå inte in, mamma», sade hon med en rörelse darrande stämma. »Blenda är bestämdt inte klok. Jag gick upp till henne för att höra, hur hon mädde . . . de andra äro i trädgården . . . och så svarade hon ingenting, och när jag sedan ville muntra upp henne en smula och började tala om Bella, huru söt hon är och så där, då bad hon mig tåga och frågade, om jag också var en renegat, och klagade, att hon stod ensam, och så öfverhopade hon mig med förebråelser, tills jag slutligen sprang min väg. Hvad går åt henne, mamma?»

»Jag vet inte», svarade grefvinnan undvikande, »men du behöfver ju inte bry dig därom. Det är hennes nervösa hufvudvärk . . . jag skall gå in och höra efter. Gå du ned och håll de unga sällskap, ifall de återkomma.» Och därmed gick hon in till Blenda.

Därinne voro gardenerna nedfälda, och grefvinnan måste en stund vänja sig vid övergången till halfmörkret från det klara solskenet därute, innan hon upptäckte dottern, som låg på soffan.

»Hur är det med din hufvudvärk?» frågade hon vänligt.

»Tack, den är just likadan», ljöd det matt och entonigt afgifna svaret.

»Så ledsamt», genmälde modern. »Men det vore nog nyttigt, om du kunde stiga upp och komma ut i friskare luft. Jag skulle bestämdt få hufvudvärk, jag också, om jag vore länge härinne i mörkret och den kvafva, instängda luften.»

Intet svar.

»Och sedan såge det litet vänligare ut mot Nils. Jag märkte nog i middags, att han blef missnöjd öfver att ej få träffa dig, fastän han ej sade någonting.»

»Får man nu icke vara sjuk, utan att Nils gifvit lof därtill», ljöd det retligt bort från soffan.

»Kära barn, så tokigt du talar», genmälde grefvinnan. »Öfver helsa och sjukdom kan ju ingen befalla. Men då han nu för första gången kom hem med sin fästmö, tyckte han nog, att det borde varit något svårare än en smula hufvudvärk, som skulle hindra dig att åtminstone helsa dem välkomna. Ni voro ju förr de bästa vänner.»

»Ja, det är just därför», afbröt Blenda häftigt, »som jag ej kan förlåta honom . . .» hon hejdade sig.

»Ja, det kan verkligen vara nog nu», sade grefvinnan allvarligt. »Om du är så klen, att du ej kan resa dig, skola vi skicka efter doktorn, så att du ej blir riktigt sjuk. Men har du hvilat dig tillräckligt och tror dig om att komma ned, vore du snäll, om du gjorde det så fort som möjligt. Hvilket önskar du? Jag måste kunna lemna dem ett svar, då de fråga efter dig.»

Halfmörkret dolde flickans drag, men att hon kämpade en strid med sig själf, kunde man höra af de korta och häftiga andetag. Uppmanad af ett ytterligare »nä?» från moderns läppar, svarade hon med pressad röst: »jag skall försöka att komma ned.»

»Nå, det var roligt», svarade grefvinnan belåten och lemnade rummet.

Något längre fram på eftermiddagen kommo de unga in »för att hålla mamma sällskap», ty grefvinnan ville ogärna flytta sitt knappelbord ut i det fria. Hon språkade nu med Nils, och samtalet tycktes vara af stort intresse. Flickorna suttö vid bordet midt i salongen och sågo i ett album. Elsa skulle presentera släkten, och en lysande släkt var det, så lysande, att Isabella, ehuru hon ända från barndomen ständigt hört, att en stor rikedom var det förnämsta af allt, likväl ej kunde frigöra sig från en känsla af häpnad, då hon här under benämningen »vår morbror», »mammans kusin», »vår fasters man» och så vidare fann personer, som beklädde de högsta ämbeten och innehade våra äldsta, historiska namn. Och dessa skulle nu blifva hennes närmaste. Genom hennes rikedom skulle hennes make sättas i stånd att värdigt uppträda bland dem och sedan genom sin förmåga kanske uppstiga till samma höjd, och hon skulle följa honom på hans svindlande bana. Hon kände nu, att hon var ärelysten, och till den varma kärlek, hon hyste för sin fästman, sällade sig ock en ännu obestämmd känsla af tacksamhet mot honom, som genom sitt frieri för henne öppnat detta glänsande perspektiv.

Då släktalbumet var genomgånet, reste hon sig och gick bort till Nils, strök undan några härlocker, som nedhängde i hans panna, och tryckte en lätt kyss därpå. Han såg upp med ett lyckligt leende, och äfven damerna smålogo åt den behagliga gruppen, som bildades af den älskade sonen och brodern samt hans sköna brud.

I detta ögonblick inkom Blenda i salongen. Med sitt bleka, dystra ansikte och sin enkla hvardagsdräkt, i hvilken hon med afsikt ej gjort den minsta förändring, bildade hon en slående kontrast mot den glada, eleganta krets, hvari hon inträdde.

Med utropet: »Här är Blenda!» sprang Nils upp, fattade Isabellas hand och förde henne fram till system. »Käraste Blenda, här har du henne, som vågat sig på försöket att tämja din vilde bror», började han muntert, men hejdade sig tvärt, då han fått närmare betrakta henne och tillade oroligt: »men det var rysligt, hvad du ser klen ut,» och tystnade så ännu en gång. Isabella, som med strålande ögon och utsträckta händer kom emot sin svägerska, kände småleendet frysa bort på läpparne, och med en bugning, som hade det gällt en likgiltig person, fattade hon Blendas framräckta hand.

För att komma ifrån alla ömtåliga ämnen, fäste sig denna endast vid broderns sista yttrande och svarade: »Ja, jag har varit ganska dålig hela våren, och den här sista värmen har alldeles öfverväldigt mig.» Därpå gick hon bort till sitt sybord och fattade sitt broderi.

Isabella såg något förvånad efter den bortgåen-

de, då Elsa, som med oro iakttagit, hvad som passerat, med munter röst utropade:

»Kom hit, Bella, skall du få göra bekantskap med vårt umgänge här i staden.» Hon slog därvid upp ett annat album och började beskrifningen på vännerna. Att hon därvid icke gick alltför skonsamt tillväga med deras små svagheter, kunde man höra af flickornas skratt, och en gång måste till och med grefvinnan säga: »Nej, Elsa lilla, nu är du då allt för stygg.»

Under tiden hade Nils följt efter Blenda för att fortsätta samtalet, men det ville ej gå. Han talade om fästmon, om deras bekantskap, om sina framtidsplaner, men erhöi blott enstafviga svar eller också inga svar alls. Han tänkte då välja ett annat ämne, som skulle intressera henne mera, och sade med hänsyftning på hennes arbete: »Och du håller på med din utstyrsel. Är det bestämdt ännu, när brölloppet blir?»

»Dagen är ej utsatt, men det blir på eftersommaren, ha vi tänkt.»

»Jaså. Det var ofantligt grannt, det där», tillade han, upptagande en servet och stafvande på monogrammet. »B. M. Hvad för något? Märker du husets linne med dit flicknamn?»

»Ja, det är enligt Eriks önskan. Han beställde mönstret, utan att jag visste därom, och hade det med sig sist han kom från Stockholm.»

»Så eget . . . brukas det verkligen så? Det skulle då aldrig fallit mig in.»

»Nej, naturligtvis», sade Blenda med ett underligt leende och fortsatte därpå med mähända omedvetet höjd röst, »men han är så gammalmodig, att han sätter värde på att hafva fått en hustru ur en gammal aktad familj.»

Nils reste sig häftigt. Utropet: »Hvad menar du?» låg på hans läppar, men äfven denna gång betvingade han sig och kastade blott en orolig blick bort till Isabella. Så gjorde också grefvinnan, under det Elsa, djupt rodnande, ej vågade lyfta upp ögonen och med forcerad liflighet fortsatte sin beskrifning.

Den enda, som tycktes fullkomligt oberörd, var Isabella själf. Antingen hade hon ingenting hört, eller ock icke uppfattat den dolda undermeningen. Huru skulle väl också den fridae arftagerskan kunnat ana, att en fattig landsortsfröken ansåg henne för simpel till svägerska.

Men Nils hade fått nog. »Bry er inte om de där gamla porträtterna», sade han. »De springa inte sin väg. Följ i stället med, så skola vi visa Bella vår lilla vackra stad. Hvar är Sten?»

»Jag fruktar», sade Elsa, »att han föredragit cigarens säl skap framför vårt.»

»Nå, då träffa vi honom nog någonstädes», återtog Nils. »Kom nu. Adjö på en stund, mamma!»

»Adjö, adjö», utropade de båda flickorna, i det de skyndade efter greffen.

Och åter suttö de begge damerna som vanligt i all stillhet vid sina arbeten. Men lugnet låg blott på ytan. Man såg på grefvinnans utseende, att hon var djupt missnöjd, och Blenda darrade ännu af undertryckt rörelse. Efter en stund reste sig den senare för att lemna rummet, men hejdades af modern.

»Vänta ett ögonblick», sade denna med allvarlig röst, »jag önskar säga dig några ord. Jag får bedja dig, min snälla Blenda,» fortsatte hon, då dottern stannat, »att under den tid Isabella vistas här, beherrska den motvilja du, ledsamt nog, tyckes hysa för henne. Naturligtvis kan jag ej lägga något band på dina personliga känslor och förmår väl ej heller mildra din antipati mot henne, hur gärna jag än skulle vilja det, men så länge hon är gäst i din mors hus, önskar jag, att du visar henne den artighet, vanlig god ton fordrar af bildade kvinnor. Det har varit mig lika plågsamt som öfverraskande att nödgas tala till dig på detta sätt, men jag har ansett mig skyldig därtill, såväl för min som för din brors och äfven din fästmans skull, ty jag är öfvertygad om, att äfven han skulle hafva ogillat ditt uppförande nyss, om han varit vittne därtill.»

(Forts.)



Innehållsförteckning:

A Madame Sadi Carnot. (Med porträtt.) — På släktfästingens altare; en liten »väckare» af *van Nord.* — O, fråga ej! Poem af *Daniel Fallström.* — Vindkast; skiss af *Elisabeth Kvillenstierna.* — Vår franska adress. — Från kvinnans arbetsfält; studier från Stockholms horisont af *G. Gullberg.* IV: Kvinnan i postverket. — Middag. — Förjuden frukt; skiss af *M. . . .* (Forts.) — Tag arbete med dig! För Idun af *Emma H-n.* — Smånotiser från kvinnovärlden. — Småstadslif; en verklighetsskildring för Idun af *C. O. Gumælius.* (Forts.)

Förlofnings- och vigsleringar
ständigt lager hos
Juvelerar HALLBERG Stockholm.
Order från landsorten expedieras omgående.

Perihalsband, gammalt guld, silver och juveler uppköpas kontant eller tagas i utbyte mot moderna arbeten. Om gamla saker insändas från landsorten, sändes likvid pr omgående.
Juvelerar HALLBERG Stockholm.